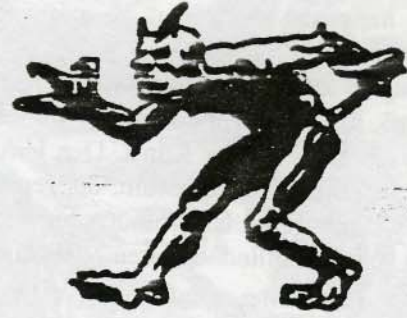

Kunst

omkring trolden

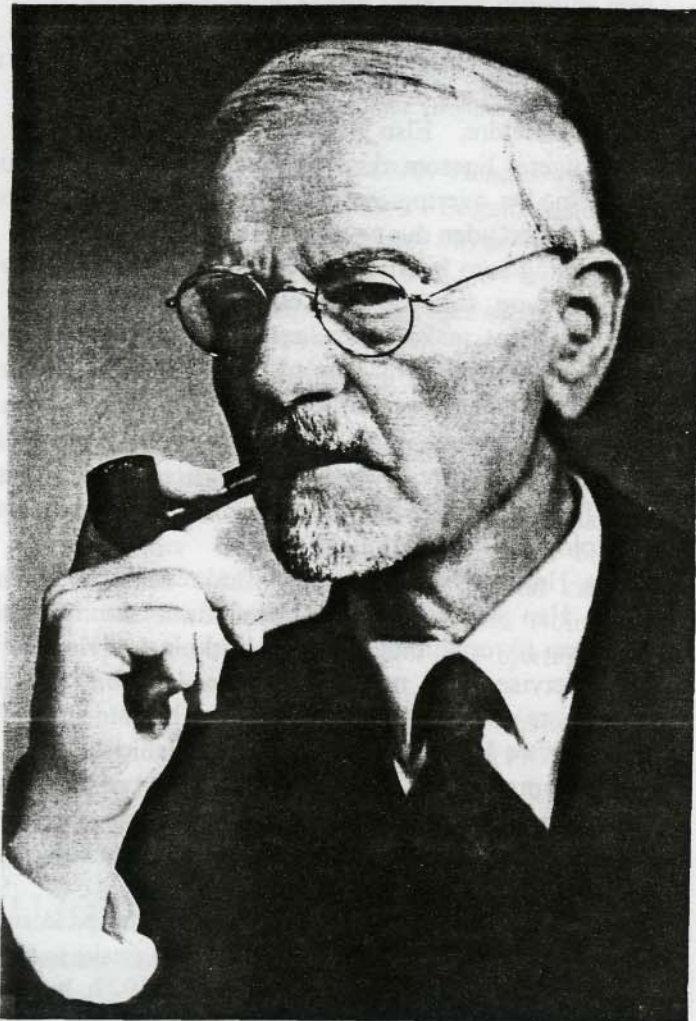

Informationsavis fra Museums- og kunstforeningen for Vejen og omegn

ENEREN

Maleren Ejnar Nielsen

I mange år havde Statens Museum for Kunst deponeret det store billede: Og i hans øjne så jeg døden (1897) på

Ejnar August Nielsen. 1872-1956.

Vejen Kunstmuseum.

Ja, det var endda frem og tilbage et par gange, inden sin nuværende placering på Statens Museum for Kunst.

Et i format endnu større billede er: Mennesker lytter til klokkerne, som ringer dagen ned. (1899-1900). Dette tilhører Vejen Kunstmuseum.

Begge billeder viser centrale temaer i Ejnar Nielsens kunst, der i 1998 blev beskrevet i Steffen Langes bog: Eneren - maleren Ejnar Nielsen.

Overfor de mere dystre og tunge temaer står kunstnerens landskabsbilleder og blomstermotiver, som også er repræsenteret på Vejen Kunstmuseum - foruden to prøvefelter til dekoration af Det Kongelige Teaters nye scene (1935), som i samarbejde med Elof Risebye blev placeret på Vejen Kunstmuseums bygning mod øst.

Under 'Stærekassen' i København skabte Ejnar Nielsen Danmarks største mosaikudsmykning (fra 1932-1939) - midt i hans kunstneriske virke.

Ejnar Nielsen levede fra 1872-1956. Han startede som symbolist, dyrkede det monumentale for til sidst at udtrykke sig gennem det spontane landskabsmaleri. Sideløbende hermed var han ansat som professor ved Kunstakademiet i 10 år, hvor han påvirkede en stor del af datidens malere lige fra Samuel Joensen Mikines til Henry Heerup.

E.N. havde selv modtaget undervisning af Fr. Vermehren samt på Zahrtmanns malerskole.

Som 22årig kom han på en Jyllandsrejse til landsbyen Gjern ved Silkeborg. Byens skæbnetunge og gudfrygtige indbyggere gjorde et uudsletteligt indtryk på ham, og det bevirkede, at han bosatte sig her for en årrække. Her fandt han sin motivverden i menneskeskildringer og natur.

Dette er skildret i bogen: Ejnar Nielsen eller: Eventyret om Gjern af Hans Helge Madsen (1974)

I over 20 år bevarede E.N. en tæt tilknytning til Gjern,

selv om han i perioder opholdt sig i Italien, Paris og København.

Flere af E.N.s værker gav anledning til heftige debatter, og hans selvkritik var så stor, at flere værker blev destrueret.

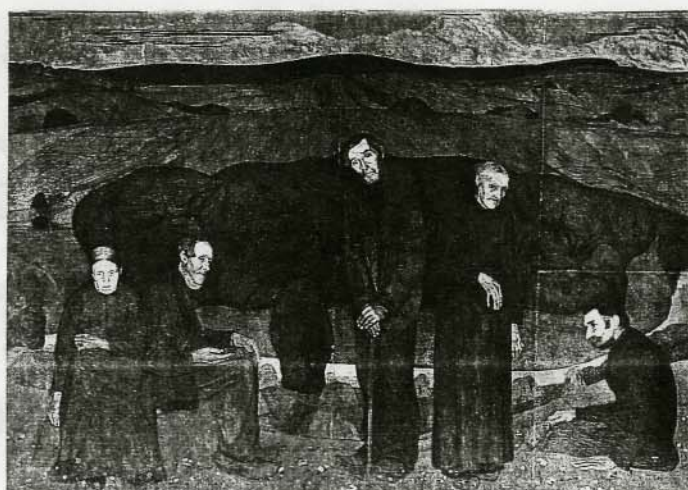
I dag er der ingen tvivl om, at han hører til de store i dansk malerkunst med værker på flere museer, herunder Statens Museum for Kunst, Den Hirschsprungske Samling og på Vejen Kunstmuseum, der regnes for Ejnar Nielsens 'specialmuseum'. Baggrunden herfor er, at Ejnar Nielsen var ven med billedhuggeren Niels Hansen Jacobsen.

E.N. deltog bl.a. i indvielsen af Vejen Kunstmuseum i 1924. Da Hansen Jacobsen i 1931 blev æresborger i Vejen var en af talerne Ejnar Nielsen, der forærede Hansen Jacobsen det store maleri: Dameportræt fra 1902. Vejen Kunstmuseum har gennem årene udvidet sin Ejnar Nielsen Samling.

E.N. udviklede sin egen stil og deltog i udstillinger i Danmark og i udlandet.

Med Steffen Langes bog om kunstneren har han endelig fået en fortjent placering.

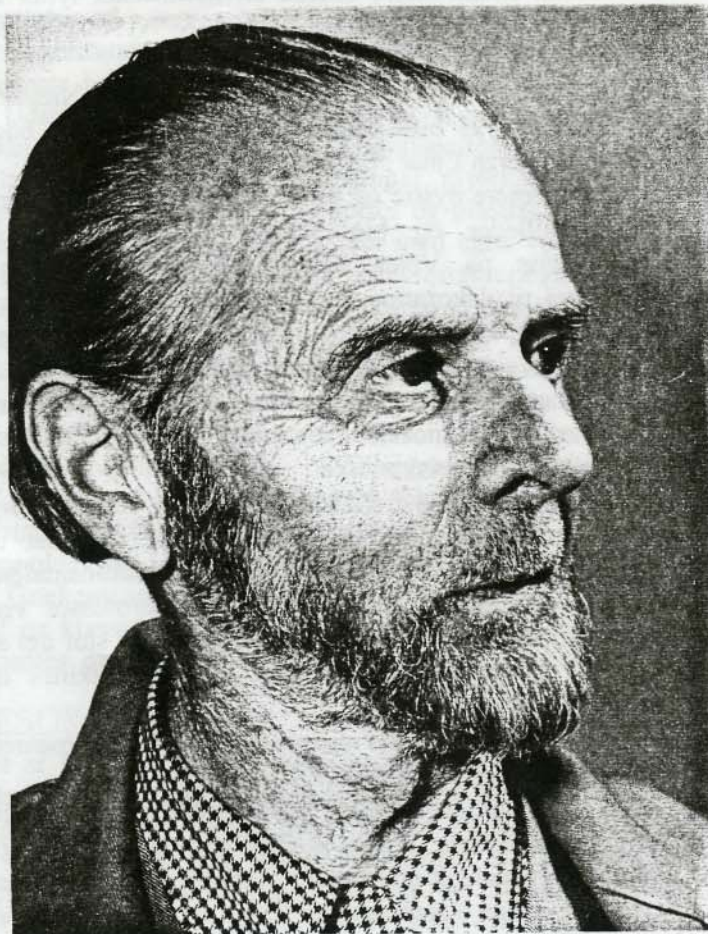
P.E.H.

Ejnar Nielsen:

"Mennesker lytter til klokkerne, som ringer dagen ned". (1899-1900). (229x320) Vejen Kunstmuseum.

Kærlighed, kunst og kristendom. Om kunstneren JENS NIELSEN

Jens Nielsen

Jens Nielsen er født på en gård i landsbyen Jelstrup ved Års i Himmerland den 30. juni 1891.

Hans forældre, Else Marie og Niels Nielsen var jordbrugere, ligesom deres forfædre i flere generationer før dem. De overtog ved giftermål i 1912 en lille ussel gård, næsten uden dyr og med dårlig jord.

Jens deltog som barn i gårdens drift, og mens han gik på markerne og samlede sten eller harvede rørte der sig meget i hans tanker. Han læste også, men havde svært ved det. Senere kom han på Krabbesholm Højskoles præparandkursus, men følte ikke ved afrejsen derfra, at han kunne komme videre. Derefter kom han til Askov Højskole som elev, hvor han opholdt sig i to semestre. Her fik han sin selvtillid igen og blev meget optaget af psykologi og lærergerningen.

Claus Helsbøl har i en artikel beskrevet Jens Nielsens virke. Han skriver bl.a. om tiden efter Askov Højskole, hvor han fik ophold på Aagård Højskole ved Kolding for at undervise. Her mødte han Anna Olsen, som også underviste på skolen. De giftede sig og bosatte sig på Fyn, hvor de i tre år var lederpar på Palleshave Friskole.

I 1915 oprettede de deres egen Fri-og efterskole i Nørre Søby, og her blev de lederpar for 10 børn og 10 unge mennesker. Denne skole drev de i 11 år, flere elever kom til og der blev bygget til skolen.

Efter en tid med rejser og studier rundt i Europa kom han i kontakt med kredse i Askov-Vej, som ønskede, at han skulle oprette en friskole her. Det var i 1927, hvor Den Frie Skole på Brejdablik startede. På skolen var der ingen

timeplan, men formning, dramatik og rytmik beskæftigede eleverne sig en del med. Der var ingen lærere, der kom og gav ordrer. Læreren kom først, når man havde brug for ham. Der var lokaler for roligt arbejde og lokaler for værktøjsfag. Efter 4-5 års forløb må han skuffet erfare, at hans ideer ikke kan fungere, og at de har givet ham store økonomiske problemer. Anna og Jens Nielsen bor en kort tid i villaen 'Bjerrehus' mellem Askov og Vejen. Fra 1936 bor han på Munkebjerg ved Vejle. Om sommeren vender han tilbage til 'Knudbo' ved Skibelund Krat, hvorfra han maler udendørs og låner plads i Hansen Jacobsens atelier.

Det var i 30'erne, J.N. begyndte at male. Gennem sin bror, forfatteren og frimenighedspræst Karl Nielsen, Aagård, kom han i forbindelse med maleren Olivia Holm-Møller, og hun opmuntrede ham til at fortsætte. "Han mangler alt", sagde hun, "men". .. og det var dette 'men', der også holdt Jens Nielsen fast i maleriet.

Samarbejdet mellem dem fortsatte i en årrække. Bl.a. udstillede de sammen og rejste sammen - var i 1960 på rejse til Kina, - da var Olivia Holm-Møller 85 år.

Overalt på jordkloden har J.N. været: Bl.a. Mexico, Tunis, Ægypten, Israel, Indien, Japan. På disse rejser fik han udført adskillige akvareller. Dette materiale blev sammen med olie hans foretrukne, og da han var meget produktiv, hobede værkerne sig op. Han fandt depoter til dem forskellige steder, bl.a. i Hjerm gl. skole ved Holstebro. Dette var i 1967. Ved den nye Nørrelandskirken i Holstebro blev man stærkt interesseret i dem, man startede Foreningen Jens Nielsens Venner, som så arbejdede for at skaffe værkerne blivende sted i et dertil indrettet museum i tilknytning til kirkebygningen. Dertil kom et atelier og en fribolig til kunstneren og hans hustru. Dette museum blev indviet i 1971.

Olivia Holm-Møller døde i 1970. Hendes værker blev senere flyttet fra Museet Holmen i Løgumkloster til Jens Nielsens Museum i Holstebro, hvor de indgik i samlingen. Jens Nielsen døde i 1978.

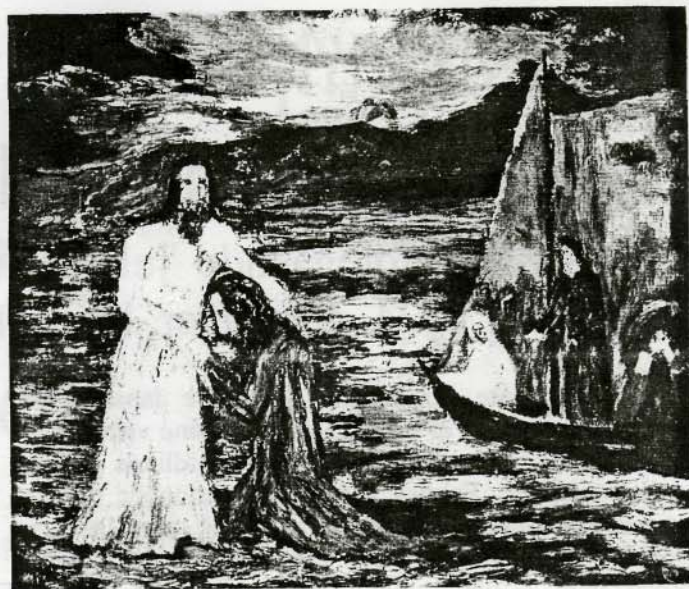
Af hans talrige udstillinger kan nævnes separatudstillinger i Den Frie, Kbh. 1951, 1961 og 1966. Foruden udstillingsaktivitet herhjemme, blev det også til udstillinger i udlandet.

I Vejen Kunstmuseums jubilæumsår 1974 arrangerede Museums- og kunstforeningen for Vejen og omegn en stor udstilling af Jens Nielsens malerier og akvareller. Kunstanmelder Ulf Gudmundsen skriver bl.a.: "Jens Nielsen er en voldsom ekspressionist. Han kan vække erindringer om Munch, Nolde og Olivia Holm-Møller, men er fuldt og helt sig selv.- Det rene hjertes primitive poesi i eventyrlige farveskær".

Vejen Kunstmuseum ejer tre af Jens Nielsens værker: Spansk Landskab (u.å) Olie. De Rådvilde. 1937. (Olie) Landskab, 1938. Olie.

Udstilling om Jens Nielsen.

Foreningens vindue, Nørregade 1, vil fra medio december indeholde en billedmontage om maleren Jens Nielsen.

Jens Nielsen:

"Peters vandring på søen", 1947-48.

Aktiviteter - tid og sted:

På VEJEN KUNSTMUSEUM:

9. oktober - 21. november 1999.

Asfaltbillede af fotografen Tune Andersen.

Torsdag den 18. november kl. 19.30.

Lysbilledforedrag: "Eneren - maleren Ejnar Nielsen" ved forfatter og redaktør Steffen Lange.

1. december - 30. januar 2000.

Julekalender: Udvalg af billedhuggeren Eric Erlandsens værker. Dele af udstillingen er julekalender, åbnes gradvis i december.

Søndag den 16. januar kl. 15.

Omvisning på Eric Erlandsens udstilling.

Torsdag den 20. januar kl. 19.30.

Lysbilledforedrag: Maleren Jens Nielsen ved Claus Helsbøl.

NYE ÅBNINGSTIDER

Vejen Kunstmuseum har sin egen måde på at træde ind i det nye årtusinde. Skridtet vil være forbundet med et farvel til den i dag antikverede middagslukning. Fra januar 2000 vil der året rundt være åbent fra 10-16 tirsdag - fredag samt 11-17 lørdag og søndag. Der vil fortsat være lukket om mandagen. Og der fortsat gratis adgang til samlingerne.

Teresa Nielsen.

Årets skulpturudstilling med værker af Eric Erlandsen

Som med de foregående 'julekalender'udstillinger udvikler den sig fra den 1.-24. december, hvorefter den er fuldt færdig.

Det er i år femte gang, at en nulevende dansk billedhugger indvilliger i at lade et udvalg af sine værker indgå i Vejen Kunstmuseums skulpturformidlings projekt, en 'julekalender'. Faktisk har den utraditionelle præsentationsform med 'hemmelige' værker, der gradvist dukker op i et direkte møde med børn fra børnehaver, skoler m.m. - været medvirkende til at de udvalgte kunstnere med særlig interesse siger ja. I 1995 byggedes udstillingen op af Pontus Kjerrman, året efter var det Niels Guttormsen, i 1997 Bjørn Nørgaard og sidste år Erik Heide.

Eric Erlandsen er født 1934, kom på Kunstakademiet i 1958 hos en af dansk kunsthistories fremmeste dyreskildrere, Mogens Bøggild, og tildeltes i 1967 guldmedalje. På Akademiet mødte han sin hustru Hanne, og de har siden været arbejdsfæller - særligt, når det gælder arbejdet med den glaserede keramik, hvor hendes tekniske viden er til stor hjælp. Siden 1969 har Erik Erlandsen været tilknyttet Slots- og Ejendomsstyrelsen som kunstnerisk konsulent og restaurator. I forbindelse med hans omfattende arbejde med istandsættelse af rytterstatuen på Amalienborg Slotsplads og Frihedstøtten på Vesterbrogade, har han på det seneste hyppigt været i medieme.

Udstillingen i Vejen kommer til at vise mange forskellige sider af hans virke. Alle afspejler de hans store glæde ved de klassiske fortællinger, myter og sagn. De levendegøres i tegninger, relieffer og plastiske værker i ler, gips og bronze. Da arbejdet med egne værker som oftest sker sideløbende med store restaureringsopgaver, er mange af hans egne skulpturer i skitseform eller statuettestørrelse. I forbindelse med en længere sygdomsperiode har han haft glæde af at arbejde med mindre keramiske værker, ofte med afsæt i bojanformen. Her ses - som ved Hansen Jacobsens værker på Vejen Kunstmuseum - billedhuggerens glæde ved det skulpturelt formet og glaseret ler. Ofte spores Eric Erlandsens begejstring for syden, som han så gerne opholder sig i, hvadenten det er Syditalien, på Sicilien, i Grækenland eller Tyrkiet. Hans formsprog er vokset af en klassisk, detaljerig, iagttagede naturalisme. Her værnes om traditioner og stærke fællesværdier.

ÆSOPS FABLER

Et af Erik Erlandsens yndlingsemner er Æsops fabler. Han arbejder frem mod en nyudgivelse med alle fortællingerne og dertil egne illustrationer. På den lange væg i Gallerigangen skal hænge skildringer af f.eks. »Frøernes klage over solen«, »Haren og Skildepadden«, »Ulven som fløjtespiller« og »Ulven, der vogter får«. Den sidstnævnte fortælling er anbragt i det lykiske landskab, Tyrkiet, ved den uudgravede oldtidsby Cyaneae. Stedet måtte være den perfekte baggrund, for dér oplevede Eric Erlandsen, hvorledes børnene, der

E.E.: "Ulven der vogtede får". (ÆSOP)

vogtede fårene, om natten sov med dyrene i gamle gravhuler, og barrikaderede indgangene af frygt for ulveoverfald. For enden af gangen vil man kunne et portræt af den lille, pukkelryggede forfatter, samt Erik Erlandsens medrivende keramiske skildring af Æsops legeme, der fortæres af ådselsæderne.

Julekalenderens indhold må på nuværende tidspunkt ikke røbes, men det kan fortælles, at mange af de klassiske beretninger som den om Herkules i Hesperidernes have, Fugl Phoenix, Perseus og Andromeda m.m. vil dukke op. I Vestsalen vil der endvidere være værker med motiver hentet fra hverdagen, som håret, der flettes, barnet, der ligger og læser, eller 'portrætter' af børnenes små kæledyr.

JULETRÆ

Som noget helt nyt vil Eric Erlandsen og hans hustru Hanne i år stå for pyntningen af museets juletræ. Den slags har de prøvet før. I 1988 pyntede de dagbladet Politikens juletræet. I Vejen vil det ske efter samme devise; med snekrystaller og stjernetegnsbilleder alle udført i glaseret ler.

Teresa Nielsen

Redaktion: Poul Erik Hansen (ansvarshavende)
Badstuegade 6, 6100 Haderslev. Tlf. 74 525715.
Poul Verner Nielsen, Gunnarsvej 7, 6600 Vejen. Tlf. 75362870.
Sv. Holm Larsen, Bakkevej 3, 6600 Vejen. Tlf. 75 360633.
Bladets red. modtager gerne stof fra foreningens medlemmer.